

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Факультет Фінансів
кафедра податків і фіскальної політики

Міждисциплінарна курсова робота

на тему:

«Антидемпінгове регулювання зовнішньої торгівлі»

Виконав:

ст. гр. ФМОм - 12

Наконечний А.В.

Керівник:

викладач

Титор В.Й.

Тернопіль – 2016

Зміст

План.....	3
Вступ.....	4
1. Роль та значення антидемпінгової політики у регулюванні міжнародних економічних відносин.....	6
2. Україна як об'єкт антидемпінгових розслідувань в умовах членства в СОТ..	12
3. Проблематика захисту національних виробників на світовому ринку, шляхи вирішення	19
Висновки.....	27
Список використаної літератури.....	29

План

Вступ

1. Роль та значення антидемпінгової політики у регулюванні міжнародних економічних відносин

2. Україна як об'єкт антидемпінгових розслідувань в умовах членства в СОТ

3. Проблематика захисту національних виробників на світовому ринку, шляхи вирішення

Висновки

Список використаної літератури

Вступ

Актуальність теми. Держава є таким суспільним інститутом, який відіграє значну роль у ринковій економіці будь-якої країни, оскільки відображає й забезпечує реалізацію загальнонаціональних інтересів, в тому числі у міжнародній торгівлі. Серед об'єктів державного зовнішньоекономічного регулювання особливе місце посідає демпінг та антидемпінгова політика, які були і залишаються предметом обговорень та суперечок під час міжнародних зустрічей. В умовах глобалізації компанії давно вже «переросли» національні межі і є активними учасниками міжнародної торгівлі. Вони потребують якщо не нових, то істотним чином змінених підходів до регулювання їх діяльності. Тому ретроспективний та перспективний аналіз системи антидемпінгового регулювання з метою покращення існуючої ситуації у цій сфері є актуальним для України, як молодої ринкової держави.

Питанням антидемпінгового регулювання у світових торговельних відносинах присвячено чимало наукових праць і монографій, серед яких слід насамперед назвати праці С.Г. Осики, В.Т. Пятницького, Л.В. Сабельникова, П.І. Хвойника, Ю.В. Шишкова, О.І. Шниркова. Серед зарубіжних авторів, що досліджують зазначену проблематику, слід відзначити А.С. Богданова, Д.Ганінга, Д.Гартена, І.Н.Герчікову, І.В.Гладкіх О.В. Данильцева, Р.Дейла, І.І.Дюмулена, І.Д. Іванова, П.Колієра, А.С.Кондакова, В.В.Коновалова, В.Г.Кур'єрова, М.М.Лівенцева, П.Ллойда, Е.Є.Обмінського, О.В.Онищука, І.М.Осадчої, К.Стігмана, Д.Франкліна, Б.Хокмена.

Метою дослідження є визначення ефективних механізмів антидемпінгового регулювання у системі міжнародних економічних відносин.

Відповідно до мети дослідження сформульовані наступні **завдання**:

- розкрити сутність демпінгу та розглянути його основні види;
- провести аналіз антидемпінгового регулювання в системі зовнішньоекономічних зв'язків;
- дослідити негативні наслідки антидемпінгових процедур проти українських виробників;

- описати основні заходи захисту українського товаровиробника від застосування антидемпінгових процедур.

Об'єктом дослідження є демпінг та антидемпінгове регулювання в зовнішній торгівлі країн.

Предметом дослідження є проблематика антидемпінгових процедур, котрі застосовуються проти українських виробників.

1. Роль та значення антидемпінгової політики у регулюванні міжнародних економічних відносин

Сучасний світовий ринок характеризується стрімким зростанням конкуренції та відносною перенасиченістю різноманітними товарами й послугами. Загострення конкуренції через розширення міжнародної торгівлі – це об'єктивний процес, якого не уникнути.

Багато країн у конкурентній боротьбі замість торгових обмежень все ширше використовують різноманітні заходи просування вітчизняних товаровиробників на зарубіжні ринки. Поширеною формою конкурентної боротьби на світовому ринку є демпінг цін.

Еволюція тлумачення поняття демпінгу дозволяє зробити такі інтерпретації демпінгу:

- ціна на зовнішньому ринку є нижчою за собівартість;
- ціна на зовнішньому ринку є нижчою від ціни “франко-завод”;
- ціна на зовнішньому ринку є нижчою за ціну на внутрішньому ринку країни-експортера;
- ціна на зовнішньому ринку є нижчою від світової ціни;
- товар продається зі збитком;
- експортні ціни є нижчими за ціни тієї країни, до якої товар імпортується;
- експортні ціни є нижчими від цін, за якими країна-експортер, продає аналогічні товари в третій країні;
- експортні ціни викликають стурбованість щодо подальшого розвитку національної промисловості;
- здійснюється масовий експорт;
- спостерігається небажана конкуренція.

В основу визначення демпінгу як відповідного положення ГАТТ, так і антидемпінгових законодавств розвинених країн покладене положення Дж. Вайнера про те, що під демпінгом найчастіше розуміється продаж за цінами нижчими від цін: світового ринку; внутрішнього ринку країни-експортера; з

якими не можуть конкурувати виробники країни-імпортера; які є збитковими для продавця [9].

Демпінг, згідно з національним законодавством, – це ввезення на митну територію країни імпорту товару за цінами, нижчими від порівняльної ціни на подібний товар у країні експорту, що заподіює шкоду національному товаровиробнику подібного товару [2].

Демпінгова практика розрізняє види демпінгу, які різняться за методом дискримінації ціни, джерелами компенсації шкоди експортера, мотивами і термінами застосування (рис.1.1).

Ри

с. 1.1 Види демпінгу*

*побудовано на основі джерела [10].

За методами дискримінації світових цін демпінг поділяється на прямий, зворотний і валютний.

Прямий демпінг це продаж товару однієї країни на ринку іншої країни за вартістю меншою, ніж нормальна вартість цього товару. При цьому згідно із ст. VI ГАТТ слід вважати, що товар потрапляє на ринок імпортуючої країни за вартістю, меншою за нормальну, якщо ціна товару, що експортується з однієї країни в іншу: нижча за порівнянну ціну при звичайному ході торгівлі на аналогічний товар, призначеного для споживання в експортуючій країні; або за відсутності такої внутрішньої ціни нижча за найвищу порівнянну ціну на

аналогічний товар, призначений для експорту до будь-якої третьої країни при звичайному ході торгівлі; або нижча за вартість виробництва товару в країні походження, до якої додані помірні додаткові витрати на продаж і прибуток [4].

Зворотний демпінг закупівля (скупівля) іноземним покупцями (імпортерами) товару за цінами вищими, ніж можуть заплатити внутрішні покупці.

Валютний демпінг продаж на зовнішньому ринку товару за заниженою ціною внаслідок значнішого падіння курсу національної валюти, ніж зменшення її купівельної спроможності всередині країни. Купуючи товари, сировину, комплектуючі або товари за низькими внутрішніми цінами, експортери реалізують їх на міжнародних ринках за демпінговими цінами, але за твердішу валюту, обмінюючи згодом останню на знецінену національну валюту та отримуючи внаслідок цього курсовий прибуток. Прийнятий у рамках ГАТТ Міжнародний антидемпінговий кодекс передбачає можливість застосування санкцій (підвищеного мита, штрафу тощо) при доведенні наявності валютного демпінгу [5].

За мотивами і термінами застосування демпінг поділяється на спорадчий, хвилястий та постійний.

Спорадчий демпінг реалізація товару на закордонному ринку за цінами, нижчими за внутрішні або видатки виробництва, упродовж дуже короткого проміжку часу. Такий демпінг, як правило, не може заподіяти суттєвої шкоди або її дуже важко довести. Однак він вигідний споживачам, які мають можливість купувати товари за досить низькими цінами, хоча й обмежений період часу.

Хвилястий демпінг реалізація товарів на закордонних ринках за цінами, нижчими за видатки, з метою витіснення з ринку національних виробників. У такий спосіб іноземні фірми намагаються завоювати ринок конкретного товару та, посівши пріоритетні позиції на ньому, підняти в майбутньому ціни. Оскільки хвилястий демпінг є, як правило, самостійним, а реалізація стратегії

захоплення зарубіжного ринку за допомогою низьких цін вимагає великих коштів, то він не може продовжуватися протягом тривалого періоду.

Постійний (стійкий) демпінг реалізація товарів за цінами, нижчими за цінами, нижчими за внутрішні або видатки виробництва упродовж тривалого періоду. Цей вид демпінгу може досить серйозно вразити певну галузь, тому виробники цієї галузі активно вимагатимуть захисту від іноземної конкуренції [7].

За джерелами відшкодування збитків експортера.

Демпінг може здійснюватися як за рахунок фірми-експортера, так і за підтримки держави, тобто шляхом субсидування (прямого чи опосередкованого) експортних поставок. Але в будь-яком разі втрата частини прибутку у зв'язку з продажем за заниженими цінами повинна бути скомпенсована. Таке відшкодування можливе за рахунок завищення цін на інші товари фірми або на ці ж товари, але на інших ринках, в т.ч. внутрішньому. За такої ситуації демпінг називають *самостійним*. Якщо витрати від демпінгування компенсує не сама фірма, а держава, то демпінг називають *субсидійним*, тобто за рахунок державних експортних субсидій[11].

У сучасних міжнародних торговельних відносинах як суб'єкти господарювання, так і держава вдаються до демпінгу як способу швидкого отримання необхідних фінансових засобів, а також реалізації своїх економічних інтересів.

Серед мотивів демпінгу можна виділити наступні:

- необхідність звільнення випадкового надлишку продукції;
- при короткочасній тривалості - залучення покупця на новому ринку, усунення конкуренції, послаблення розвитку конкуренції, запровадження відповідних заходів;
- при значній або постійній тривалості – збереження виробничих потужностей без зниження внутрішніх цін.

Основна небезпека демпінгу з точки зору країни-імпортера, впливає з короткочасного демпінгу. Демпінг є шкідливим лише в тому разі, коли він здійснюється спазматично, і кожний “спазм” триває досить довго для того, щоб витіснити виробництво в країні-імпортері, яке слід буде відновлювати знов після того, як дешевий імпорт припиниться.

З точки зору країни-імпортера, ввезення товару за демпінговою ціною економічно не відрізняється від ввезення за більш конкурентною ціною, й теоретично для неї є вигіднішим здійснювання закупівлі товарів за максимально дешевими цінами. Проте в таких твердженнях ігнорується той факт, що демпінговий продаж є не наслідком більш високої ефективності й менших витрат виробництва в країні експорту, а пов'язаний з механізмом монопольного ціноутворення, що перекладає різницю в цінах на національних споживачів країни-експортера. Іншими словами, можливість споживачів країни-імпортера користуватись більш дешевими товарами зрештою сплачується споживачами країни-експортера.

Демпінг є за своєю суттю характеристикою певного типу поведінки окремої фірми, яка прагне набути переваг на ринку іншої країни на основі дискримінаційних цінових домовленостей, спираючись при цьому лише на власні фінансові ресурси[8].

Наслідком демпінгу є порушення ринкового механізму, економічно невиправдане витіснення конкурентів з ринку, їх розорення з подальшим встановленням високих цін.

Зрозуміло, що жодна держава не стоятиме осторонь тих процесів, що дискримінують національне виробництво. Хоча відомо, що вільна торгівля є найкращою системою для збереження інтересів власне держави і цілого світу. Надаючи змогу кожній країні спеціалізуватись в якомусь виробництві, де вона має відносні переваги, вільна торгівля веде до оптимального використання обмежених запасів факторів виробництва, а також надає можливість кожній країні купувати продукти там де вони найдешевші.

Економічна нестабільність обумовлює посилене використання адміністративно – правового інструментарію у зовнішній торгівлі, а саме, протекціоністських, антидемпінгових заходів. Тому в сучасних умовах глобалізації та для ефективного процесу лібералізації необхідно відзначити роль захисних заходів [6].

Антидемпінгові заходи використовуються як засіб боротьби з «недобросовісним» імпортом, тобто коли застосовується демпінг для завоювання певних іноземних ринків.

У світовій практиці випадки та умови вжиття антидемпінгових заходів регулюються Угодою про застосування ст. VI Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 р., що міститься у Марокканській угоді про заснування СОТ. Однак цей документ регулює тільки прямий демпінг, який визначається як продаж на зовнішньому ринку товару за цінами, що нижчі на ідентичні товари на внутрішньому ринку.

Загалом регулювання зовнішньої торгівлі в країнах з ринковою економікою базується на тому, що держава не втручається в підприємницьку діяльність учасників зовнішньоекономічної діяльності, тобто вона не встановлює і не регулює цін, за якими експортер продає свою продукцію на зовнішньому ринку, а імпортер купує її. Втручання держави допускається тільки тоді, коли створюються умови, які перешкоджають вільному обігу й ціноутворенню на ринку. Це основний принцип регулювання зовнішньої торгівлі, який закріплено в ГАТТ і якого дотримуються держави-учасники ГАТТ/СОТ при розробленні свого законодавства, що регулює зовнішньоекономічну діяльність.

Хоча основними принципами системи ГАТТ/СОТ є взаємність і відсутність дискримінації у міжнародній торгівлі, проте існує низка винятків з недискримінаційних правил ГАТТ/СОТ, зокрема щодо застосування антидемпінгових заходів. У межах ГАТТ/СОТ антидемпінгове регулювання здійснюється через застосування Угоди про застосування статті VI Генеральної угоди з тарифів та торгівлі 1994 року [4].

2. Україна як об'єкт антидемпінгових розслідувань в умовах членства в СОТ

Із метою лібералізації міжнародної торгівлі 15 квітня 1994 року була створена Світова організація торгівлі (далі - СОТ) шляхом підписання відповідної багатосторонньої угоди у місті Марракеш (Марокко). СОТ стала правонаступницею Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (далі – ГАТТ) — організації, яка проіснувала з 1947 до 1994 року. Основними завданнями СОТ є забезпечення тривалого і стабільного функціонування системи міжнародних торговельних зв'язків, забезпечення рівноправності в торгівлі для всіх держав, послідовне впровадження справедливої торговельної політики та поступове скасування митних і торговельних обмежень [3].

Процес лібералізації світової торгівлі залежить від того, якою мірою кожна держава чи їх об'єднання готове дозволити конкуренцію на національному ринку між товарами власного виробництва та товарами з інших країн. Ціна, яку сплачує держава за доступ до інших ринків, визначається конкуренцією з іноземними товарами на її внутрішньому ринку. У період розширення світової торгівлі конкуренція з імпортними товарами становить меншу загрозу для національних товаровиробників. Але, коли відбувається економічний спад, то тиск на національних товаровиробників зростає. Виробники починають відчувати неспроможність легко реалізовувати вироблені ними товари. Зростає конкуренція, а деякі імпортні товари можуть реалізовуватись за настільки низькими цінами, що це змушує національних товаровиробників або змиритись з важкими втратами, або зупинити певні лінії виробництва.

Зрозуміло, що жодна держава не стоятиме осторонь таких процесів. Економічна нестабільність обумовлює посилене використання адміністративно – правового інструментарію у зовнішній торгівлі, а саме, протекціоністських, антидемпінгових заходів [6].

Як уже зазначалось, що положення СОТ не забороняють демпінг, вони надають право країнам – членам вживати певних заходів для захисту свого

національного виробника від негативних наслідків демпінгу. Відповідно до Статті V ГАТТ 1994 року та Антидемпінгової Угоди країни – члени СОТ мають право застосовувати антидемпінгові заходи у разі, якщо:

- присутній демпінг імпорту;
- завдається шкода національному виробнику подібної продукції країни-імпортера або йому загрожує завдання такої шкоди;
- існує причинно-наслідковий зв'язок між демпінгом та шкодою, яка завдається.

Тобто, положення СОТ визначають структуру матеріально – правових та процесуальних норм, за допомогою яких країна – член СОТ може протидіяти або захищатися від демпінгу шляхом застосування антидемпінгових заходів [16].

На даний момент, можна зауважити, що Україну «штурмують» на зовнішніх ринках, ініціюючи антидемпінгові розслідування. Зараз щодо української продукції проводяться антидемпінгові розслідування стосовно чотирьох позицій товарів: Митним союзом, Сполученими Штатами Америки, Бразилією та Індією. *Таблиця №2.1*

Перелік антидемпінгових розслідувань, що проводяться проти України*

Таблиця №2.1

№ п/п	Країна, що проводить розслідування	Назва товару	Дата порушення розслідування	Наявність попередніх заходів
1	Республіка Індія	нітрат натрію	06.2013	
2	США	сталеві труби	07.2013	5,31%
3	Федеративна Республіка Бразилія	сталеві труби	17.02.2014	
4	Митний союз Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації	прутки із заліза і сталі з круглим або профільним перерізом (арматура)	11.2013	

*Побудовано автором на основі джерела [14]

За даними таблиці видно, що антидемпінгові розслідування проводяться переважно до продукції металургії. Три розслідування розпочалося у 2013 році

та одне у 2014, в свою чергу США застосовує попереднє антидемпінгове мито у розмірі 5,31% до сталевих труб з України.

Щодо діючих антидемпінгових заходів, які використовуються стосовно української продукції, на двадцять товарних найменувань США, Європейським Союзом, Мексикою, Митним союзом, Таїландом, Туреччиною, Канадою встановлено антидемпінгові обмеження [12].

Стосовно української продукції використовується адвалерні та спеціальні ставки антидемпінгового мита. Найбільшу кількість антидемпінгових заходів діє щодо української продукції з боку Сполучених Штатів Америки. *Таблиця №2.2*

Антидемпінгові заходи, що застосовані до українських товарів США*

Таблиця №2.2

№	Назва товару	Дата застосування остаточних заходів	Термін до якого діють заходи	Діючі заходи
1	Карбамід сухий	07.1987	12.2016	68,26%
2	Феросилікомарганець	07.1994	11.2017	163%
3	Нітрат амонію	09.2001	05.2018	156%
4	Арматура	09.2001	07.2018	41,69%
5	Прокат гарячекатаний плоский в рулонах	11.2001	02.2019	90,33%
6	Прокат вуглецевий гарячекатаний плоский не в рулонах	10.1997	11.2014	МК "Азовсталь" - 81,43%; ММК ім. Ілліча – 155%; інші - 237,91%.

*Побудовано автором на основі джерела [14]

Найвищу ставку антидемпінгового мита встановлено на експорт українського феросилікомарганцю до США у розмірі 163%. Терміни встановлених антидемпінгових заходів коливаються.

До двох українських товарів антидемпінгові заходи застосовуються країнами Європейського Союзу, вони діють до 2017року. Ставки спеціального мита є адвалерними та варто зазначити, що відносно імпорту безшовних труб ставки визначаються відповідно до заводу виробника. *Таблиця №2.4*

Антидемпінгові заходи, що застосовані до українських товарів ЄС*

Таблиця №2.3

№	Назва товару	Дата застосування остаточних заходів	Термін до якого діють заходи	Діючі заходи
1	Джгути, канати, троси з чорних металів	08.1999	02.2017	51,8%
2	Труби безшовні	06.2006	07.2017	ВАТ "Дніпропетровський трубний завод" - 12,3%, ВАТ "Нікопольський завод безшовних труб", ВАТ "Нижньодніпровський трубопрокатний завод" - 13,8%, ЗАТ "Нікопольський завод сталевих труб ЮТІСТ", усі інші компанії - 25,7%.

*Побудовано автором на основі джерела [14]

До продукції української металургії застосовані антидемпінгові мита Мексикою. Всі заходи діють до 2015 року та визначені адвалерними ставками.

Таблиця №2.4

Антидемпінгові заходи, що застосовані до українських товарів Мексикою*

Таблиця №2.4

№	Назва товару	Дата застосування остаточних заходів	Термін до якого діють заходи	Діючі заходи
1	Арматура	09.2000	09.2015	41%
2	Гарячекатаний прокат (обрізний)	09.2005	09.2015	60,1%
3	Прокат гарячекатаний плоский в рулонах	03.2000	03.2015	25%

*Побудовано автором на основі джерела [14]

Так як і Мексикою так і Канадою застосовані антидемпінгові заходи до металопрокату та іншої продукції металургії з України. Проте щодо прокату із вуглецевої сталі застосовані антидемпінгові заходи у різних розмірах: ВАТ "Азовсталь" та компанії групи "Метінвест" – 15% до решти підприємств - 21,3%. Таблиця № 2.5.

**Антидемпінгові заходи, що застосовані до українських товарів
Канадою***

Таблиця №2.4

№	Назва товару	Дата застосування остаточних заходів	Термін до якого діють заходи	Діючі заходи
1	Прокат гарячекатаний плоский в рулонах	08.2001	08.2016	63%
2	Прокат із вуглецевої сталі та прокат із високоміцної низьколегованої сталі	02.2010	02.2015	ВАТ "Азовсталь" та компанії групи "Метінвест" – 15%, інші - 21,3%

*Побудовано автором на основі джерела [14]

Бразилією застосовуються антидемпінгові заходи до двох товарів, що експортуються з України, ставки мита є специфічними та діють вони до 2018-2019 років. *Таблиця №2.5*

**Антидемпінгові заходи, що застосовані до українських товарів
Бразилією***

Таблиця №2.5

№	Назва товару	Дата застосування остаточних заходів	Термін до якого діють заходи	Діючі заходи
1	Прокат плоский	10.2013	10.2018	261,79 дол. США за тону
2	Шини автомобільні	01.2014	01.2019	1,23 дол. США за кг.

*Побудовано автором на основі джерела [14]

Також по одному антидемпінговому миту до України застосовують наступні країни та союзи: Таїланд, Індія, Туреччина, Митний союз. *Таблиця №2.6.*

Інші антидемпінгові заходи, що застосовані до української продукції*

Таблиця №2.6

№	Назва товару	Дата застосування остаточних заходів	Термін до якого діють заходи	Діючі заходи
Митний союз Республіки Білорусь, Республіки Казахстан та Російської Федерації				
1	Трубна продукція (труби малого та середнього діаметру)	10.2011	11.2015	- на обсадні труби - 18,9%, - на насосно-компресорні труби - 19,9%; - на нафтопровідні,

				газопровідні і гарячедеформовані труби загального призначення діаметром до 820 мм - включно виробництва компаній групи "Інтерпайп" - 19,4%, для інших – 37,8%.
Королівство Таїланд				
2	Прокат гарячекатаний в рулонах та не в рулонах	05.2003	05.2014	ММК ім. Ілліча – 32,17%, інші – 71,52%.
Республіка Туреччина				
3	Мідний дріт	06.2006	07.2016	6,9%
Республіка Індія				
4	Сода кальцинована	07.2012	07.2017	15,64 дол.США за тону
Республіка Індонезія				
5	Гарячекатаний прокат в рулонах	10.2012	10.2017	12,5 %

*Побудовано автором на основі джерела [14]

Стосовно української продукції використовується адвалерні та спеціальні ставки антидемпінгового мита. Найбільшу кількість антидемпінгових розслідувань розпочато щодо української продукції Сполученими Штатами Америки (рис.2.1).

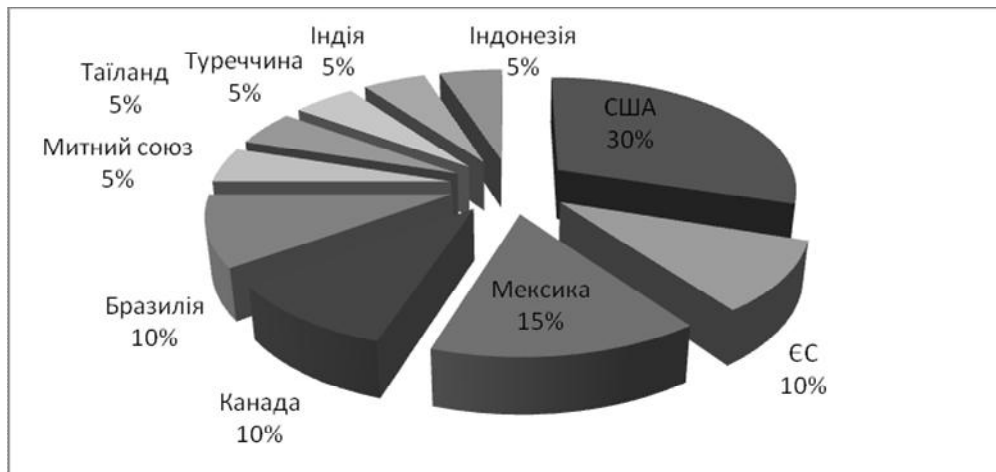

Рис. 2.1 Структура антидемпінгових заходів*

*побудовано на основі джерела [14].

Найвищу ставку антидемпінгового мита встановлено на експорт українського феросилікомарганцю до США у розмірі 163%. Терміни встановлених антидемпінгових заходів коливаються. Найчастіше держави обмежують імпорт з України прокату гарячекатаного. У 2014 році кількість

чинних обмежувальних заходів щодо української продукції становила 20, з них 6 заходів застосовано США. З наведеного вище також можна побачити, що більше половини всіх розслідувань припадає на продукцію металургійної та хімічної галузей України, переважає при цьому сировинний експорт .

3. Проблематика захисту національних виробників на світовому ринку, шляхи вирішення

В умовах жорстокої конкурентної боротьби на зовнішніх ринках, українські товари все частіше стають об'єктом антидемпінгових розслідувань, що призводить до закриття для вітчизняних виробників найбільш привабливих ринків збуту. Особливо це стосується конкурентоспроможної продукції металургійної та хімічної галузей вітчизняної промисловості.

Українська економіка багато в чому залежить від експортних надходжень, зокрема в металургійній галузі. За оцінками експертів саме вигідна кон'юнктура на світових ринках металопродукції викликала економічне зростання в Україні, і саме металургійна галузь найбільше потерпає від антидемпінгового переслідування. Тому проблема антидемпінгового переслідування і застосування відповідних заходів проти українських виробників є досить важливою [21].

Проблема демпінгу та антидемпінгу постає для України у двох вимірах - антидемпінгове переслідування українських виробників та захист внутрішнього виробника від недобросовісної конкуренції з боку іноземних компаній.

На сьогоднішній день у світі нараховується значна кількість антидемпінгових розслідувань проти України, що впливає на обсяги українського експорту в сторону їх зменшення. За даними за період 2009 – 2012 рр. втрати України від антидемпінгових санкцій сягають 1 – 1,5 млрд. доларів США [21].

З наведених вище причин сьогодні важливе вивчення рекомендацій та положень СОТ (в першу чергу через те, що на них базуються законодавства країн-учасників СОТ), аналіз досвіду зарубіжних країн.

До недавнього часу головною проблемою України був її неринковий статус. Суть проблеми полягала в тому, що в разі визначення факту демпінгу заходи застосовувались не до окремих виробників або компанії, що продавала продукцію за демпінговими цінами, а проти всієї аналогічної продукції, що надходила з України [21].

Деякий резонанс наприкінці 2000 року викликало визнання ЄС ринкового статусу України в антидемпінговому розслідуванні. Насправді ситуація виглядає дещо не так – Європа визнала напівринковий статус України, тобто кожному підприємству необхідно окремо підтверджувати свою ранговість [13].

Існує ще один аспект неринкового статусу – для розрахунку нормальної ціни застосовується ціна третьої країни, так званого "сурогату", тобто вартість будується, виходячи з умов іншої країни. Для України, що має розвинену власну сировинну базу для металургійного та хімічного виробництва ціна сурогатної країни виявляється частіш за все, вищою.

Однак, за умови існування так званого економічного експерименту в металургійній промисловості України при набутті ринкового статусу може виникнути інша проблема – ринковий експеримент буде розглядатися як державна субсидія і запобіжні заходи вже набудуть антисубсидійного характеру. У цьому випадку кошти, які за рахунок податкових пільг не надійдуть до Державного бюджету України, будуть надходити до бюджетів країн, що накладуть компенсаційні мита. [21]

Український уряд намагається запобігти застосуванню антидемпінгових заходів за допомогою:

1. Проведення переговорів щодо збільшення квот для українських експортерів.
2. Накази Мінекономіки (Наприклад: "Про заходи щодо недопущення вжиття антидемпінгових заходів відповідними державними органами іноземних держав щодо експорту з України чорних металів").
3. Укази президента України (Наприклад: "Про заходи щодо запобігання експорту товарів походженням з України за цінами, що можуть розглядатися як демпінгові, та врегулювання торговельних спорів")
4. Інформаційна підтримка підприємств, що відносяться до галузей з підвищеним ризиком застосування антидемпінгових заходів (чорна металургія).

5. Рекомендації щодо використання послуг відомих юридичних фірм, що мають досвід у спеціальних справах при розв'язанні проблем, пов'язаних із застосуванням антидемпінгових заходів.

Інший аспект демпінгу та інтересів України виявляється в тому, що посилення власників і керівників заводів на те, що зменшення собівартості досягнуто за рахунок більш низької заробітної платні робітників та службовців, відсутності витрат на охорону довкілля, модернізацію обладнання, наукові розробки, тощо, зрозуміло, не приймаються до уваги. Отже, беручи до уваги те, що існує ціла низка причин порівняно нижчої вартості деяких видів української продукції, необхідно визначити загальноукраїнські інтереси [19]

За оцінками Міністерства промислової політики України, за 2013 рік через антидемпінгові санкції Україна втратила 190 мільйонів доларів США. Адже 47% валютних засобів до бюджету країни поступає саме від металургійної промисловості, тому зрозуміло, що будь-які спроби обмежити поставки істотно позначаються на доходах держави [21].

За міжнародними правилами торгівлі, порушувати антидемпінгове розслідування можна тільки в тому випадку, якщо частка імпортного товару перевищує 3% об'єму, спожитого в країні. У 2012 році українські підприємства поставили в США 1 мільйон 400 тисяч тонн різних видів металопродукції. Це менше півтора відсотків так званого видимого споживання. Частина гарячого прокату і зовсім невелика - 85 сотих відсотка. Тому, говорити про демпінг з боку України, в принципі, неправильно [20].

США встановили антидемпінгове мито на українську арматуру, гарячекатаний прокат, ферросилікомарганець. Зараз в США продовжується антидемпінгове розслідування проти українського дроту і прутів з вуглецевої і легованої сталі, а також залізняку і сталевих напівфабрикатів. Такі рішення Вашингтона є логічним продовженням п'ятирічного активного витіснення української сталі з американського ринку [13].

Антидемпінгові процеси ще дотепер сприймаються більшістю українських підприємств як щось надзвичайне. Насправді, лавина захисних

заходів проти вітчизняних експортерів - нормальна реакція світової економіки на присутність українських товарів, що розростається.

Можна виділити декілька основних причин, які дозволяють іноземним виробникам обвинувачувати українські підприємства в демпінгу:

1) не всі країни визнають українські підприємства за працюючі в ринкових умовах;

2) незнання українськими експортерами законодавства країн, які проводять розслідування, не дозволяє кваліфіковано захищатися без залучення адвокатських контор;

3) відмова експортерів від участі в антидемпінгових розслідуваннях автоматично приводить до закриття ринків, оскільки розмір мита розраховується, як правило, на підставі матеріалів заявників;

4) не завжди вчасно приходить інформація про початок розслідування, особливо з країн Латинської Америки, де у нас немає торгових представництв. У результаті ми одержуємо інформацію про початок розслідувань з великим спізненням, і участь в ньому стає неможливою;

5) українська продукція об'єктивно не може продаватися за тією ж ціною, що і продукція економічно розвинених країн, таких як Японія або США;

6) численні субсидії - прямі і непрямі (нехай і легальні) - для експортних галузей економіки, наприклад, експеримент в гірничо-металургійному комплексі (ГМК);

7) слабкий технологічний характер експорту. Найчастіше в світі антидемпінгові процеси збуджуються проти поставок чорних металів, хімічної продукції і пластмас.

До того ж, Україна ще дотепер не є активним членом міжнародних торгових організацій. Хоча навіть членство у СОТ, як показує світова практика, від антидемпінгових процесів не рятує.

Отже, з вищезазначеного ясно, що проти України були і проводитимуться розслідування, які ставлять українських виробників у нерівне положення з місцевими виробниками.

За великим рахунком, відбитися від антидемпінгових розслідувань у світі не вдається нікому. Кращий спосіб перемогти в антидемпінгових розслідуваннях - це виключити причини, які до них призводять. Для України ця проблема надзвичайно актуальна.

Щоб не допустити антидемпінгових розслідувань при експорті українських товарів, експортеру слід спиратися на існуючу світову практику застосування заходів по захисту, який в основному зводиться до наступного (перераховані заходи не є вичерпними):

1. При проведенні переговорів з іноземним контрагентом-імпортером про укладення довгострокового експортного контракту на поставку товарів у великій кількості доцільно заздалегідь ознайомитися з антидемпінговим законодавством країни ввезення даного товару.

2. При здійсненні експортних операцій на постійній основі експортер повинен проводити розумну цінову політику. Не можна допускати застосування низьких цін, що можуть послужити підставою для визнання демпінгу.

3. Важливим питанням є маркетинг, тобто вивчення експортером ринку імпортера у всій його сукупності: загальний об'єм імпорту даного товару в країні ввезення, наявність конкуренції, рівень потреби країни ввезення в даному товарі, конкурентні ціни (внутрішні і світові) та інше.

4. Якщо виникає загроза антидемпінгового розслідування, то експортеру бажано домовитися з конкурентами і вжити необхідних заходів, щоб не допустити розслідування. Із цією метою слід також використовувати авторитет і вплив імпортера, включаючи отримання від нього необхідної комерційної і правової інформації.

Якщо проти підприємства вже збуджено антидемпінгове розслідування послідовність дій для мінімізації втрат від такого розслідування можна розбити на наступні етапи:

Етап перший. Рішення про проведення спеціального розслідування. Після отримання інформації про початок антидемпінгового розслідування необхідно

ухвалити стратегічне рішення - брати участь в ньому чи ні. Якщо програш є явним або, що цей ринок не є для підприємства стратегічним на подальші п'ять років, тоді немає необхідності брати участь у розслідуванні. Якщо підприємство вирішило брати участь у процесі, то потрібно оперативно сповістити про це компетентні органи по розслідуванню. Після цього підприємству повинні надати пакет необхідних документів, зокрема, так званий запитальник.

Етап другий. Підготовка і подача документів. Запитальник є одним з ключових документів у розслідуванні, зокрема, на його підставі розраховується демпінгова маржа і розмір заподіяних збитків, тому відповідати на нього потрібно дуже акуратно. Не менш важливим документом є коментар про завданий збиток. У ньому надається інформація про економічний стан заявників, рівень їх виробництва і продажів. На підставі цієї інформації робиться висновок про негативний вплив імпорту на внутрішніх виробників.

Етап третій. Введення попереднього мита. Всі надані документи перевіряють аудитори, які при бажанні навіть можуть відвідати підприємство. Попереднє рішення може бути ухвалене на підставі наданих документів у строк від двох до шести місяців з початку розслідування. Після того, як документи будуть перевірені, протягом 60 днів компетентний орган ухвалює попереднє рішення. У разі ухвалення несприятливого рішення, необхідно проаналізувати всі подані та розглянуті документи і спробувати знайти помилки, як власні, так і опонентів. Свої помилки необхідно спробувати виправити, а помилки супротивників треба використовувати для досягнення своїх цілей. Крім того, необхідно ще раз перевірити інформацію про завданий збиток. На цьому етапі можна підписати мирову угоду про припинення розслідування, у якій будуть зафіксовані деякі поступки як з боку експортера, наприклад, добровільне обмеження поставок, так і з боку заявників (відмова від продовження розслідування). У цей період не перешкодить політична підтримка, у розумних межах, із боку держави.

Етап четвертий. Ухвалення рішення про введення мита. Як правило, рішення ухвалюється на строк до п'яти років і спричиняє за собою введення високих мит. Легальних можливостей чинити опір рішення практично немає, окрім, як переглянути ухвалені рішення через рік [17].

Отже, для запобігання подальшим антидемпінговим розслідуванням проти українських суб'єктів ЗЕД, необхідно здійснити низку заходів, найважливіші з яких:

1) застосування антидемпінгового законодавства в якості відповідних санкцій на розслідування проти українських підприємств;

2) включення в тексти контрактів положень, що передбачають відшкодування покупцями витрат на послуги адвокатських фірм у разі порушення антидемпінгових процедур за фактом поставок по даному контракту;

3) координація певних комерційних й інших інтересів і зусиль крупних трейдерів і споживачів українського металу в країнах-споживачах, організація системи лобіювання інтересів українських підприємств на макrorівні;

4) залучення великих інвесторів із країн-споживачів нашої металопродукції до участі в проектах по модернізації і приватизації металургійних підприємств, сприяння просуванню вітчизняного капіталу на ринки країн-імпортерів;

5) налагодження механізму постійного кваліфікованого моніторингу і маркетингу металопродукції на різних регіональних ринках збуту з висуненням на перший план завдання вивчення місцевих конкурентів, відстежування процесів модернізації підприємств, пуску нових потужностей, аналізу галузі й прогнозування обсягів виробництва, споживання, експорту і, отже, можливого імпорту, в т.ч. і з України;

6) узгодження зусиль вітчизняних підприємств в організації постійної присутності їх торгових представників на певних ринках збуту із залученням до цього можливостей державних інститутів по організації широких зв'язків з

місцевими державними і недержавними структурами, проведення рекламних кампаній, симпозіумів, зустрічей і т.п.;

7) координація обсягів поставок на певні географічні ринки збуту спільними зусиллями вітчизняних виробників і трейдерів;

8) створення і практичне застосування системи державної підтримки стимулювання експорту (в т.ч. - створення системи страхування кредитів, цільове кредитування експорту, зниження транспортних тарифів, ін.);

9) необхідно поставити на наукову основу прогнозування виникнення антидемпінгових процедур, що можливо прораховувати шляхом аналізу динаміки внутрішнього виробництва, попиту, споживання, експорту з урахуванням даних про потужності і номенклатуру продукції металургійних підприємств, що будуються і вводяться в експлуатацію, розглядаючи все це у взаємозв'язку з прогнозами розвитку світової, регіональної і галузевої економіки.

З вище розглянуто матеріалу роботи можна зробити висновок, що антидемпінгові процедури в Україні розвиваються за прикладом розвинених країн на основі базових принципів СОТ. Отже, для активнішої участі українських суб'єктів господарської діяльності в антидемпінгових розслідуваннях слід ретельно вивчити міжнародне законодавство, усунути суперечності у внутрішньому законодавстві України.

Висновки

Таким чином, демпінг – поширена форма конкурентної боротьби на світовому ринку. Це міжнародна дискримінація в цінах, коли країна, яка експортує, продає свій товар на якому-небудь закордонному ринку дешевше, ніж на іншому (найчастіше вітчизняному).

За методами дискримінації світових цін демпінг поділяється на прямий, зворотний і валютний.

За мотивами і термінами застосування демпінг поділяється на спорадчий, хижацький та постійний.

За джерелами компенсації шкоди експортера – самостійний та субсидійний.

Демпінгову практику не слід розглядати як тільки негативний процес порушення конкурентного середовища зарубіжного ринку, адже антидемпінгові заходи на нинішньому етапі розвитку міжнародних торговельно-економічних відносин є найбільш поширеним інструментом державного регулювання зовнішньої торгівлі, спрямованим на захист національного виробника від демпінгового імпорту. І саме недопущення недобросовісної комерційної діяльності та її припинення є однією з головних цілей СОТ.

Демпінг та антидемпінг являють собою ефективні прийоми конкурентної боротьби, метою якої для суб'єкта господарювання зазвичай є завоювання ринку, досягнення економічних переваг на зовнішніх ринках, збільшення грошових потоків підприємства тощо, а для держави – захист її економічних інтересів на міжнародному ринку, створення передумов для розширення ринків збуту вітчизняної продукції та підтримка національного товаровиробника. Тому такі заходи, як демпінг та антидемпінгові заходи як суб'єкти господарювання, так і держава повинні застосовувати як додатковий інструмент впливу на міжнародну торгівлю в межах добросовісної конкуренції та відповідно до міжнародних вимог у цьому напрямі.

У результаті набуття членства в СОТ Україна, разом із національними товаровиробниками, отримала можливість застосування принципів і механізмів

СОТ для подальшого розвитку зовнішньої торгівлі та захисту своїх інтересів. У той же час, при вступі до СОТ Україна взяла на себе ряд зобов'язань, які теоретично мають підвищити рівень відкритості національної економіки та полишити інвестиційний клімат. Однак для отримання всіх переваг, що пропонуються СОТ у ході здійснення міжнародної торгівлі, нашій державі неодмінно слід здійснити послідовні та виважені кроки у напрямку адаптації національної економіки до умов світового ринку та підвищення конкурентоспроможності вітчизняного виробництва відповідно до стандартів СОТ.

Проти України були і проводяться розслідування, які ставлять українських виробників у нерівне положення з місцевими виробниками. Кращий спосіб перемогти в антидемпінгових розслідуваннях — це виключити причини, які до них призводять. Для України ця проблема надзвичайно актуальна. Антидемпінгові процедури в Україні розвиваються за прикладом розвинених країн на основі базових принципів СОТ. Отже, для активнішої участі українських суб'єктів господарської діяльності в антидемпінгових розслідуваннях слід ретельно вивчити міжнародне законодавство, усунути суперечності у внутрішньому законодавстві України.

Одна з головних причин ініціювання антидемпінгових розслідувань проти українських підприємств – низькі ціни на експортовану продукцію, оскільки її якість (собівартість) об'єктивно не дозволяє українським промисловцям продавати товар за високою ціною.

Список використаної літератури

1. Митний Кодекс України від 13.03.2012р. № 4495-VI. із змінами та доповненнями - Режим доступу: www.rada.gov.ua
2. Закон України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту» від 22 грудня 1998 р. № 330 – XIV.
3. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1947 року // Україна і Світова організація торгівлі: Збірник офіційних документів. – К., 2002. – 384 с.
4. Угода про застосування статті 6 Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року: міжнародний документ від 15.04.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_010.
5. Угода про застосування статті 7 Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року: міжнародний документ від 15.04.1994 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=981_010.
6. Герасим Ю. Антидемпінгове регулювання – загроза вільній торгівлі чи одна з умов її становлення? // Дослідження міжнародної економіки: Збірник наукових праць від 06.03.2011 р. - №2/67. – С. 193 – 200.
7. Герасим Ю. Й. Сучасна антидемпінгова політика у світі, ЄС та Україні // Зовнішня торгівля і право. – 2009. - №3. – С. 5-10.
8. Герасимчук З.В., Горбач Л.М. Міжнародні економічні відносини. – Луцьк: Надстир'я, 2001. – 328 с.
9. Капуш І.С. Міжнародно-правові засади антидемпінгового регулювання // Актуальні проблеми політики. Зб. наук. праць. – Одеса, 2007. – Вип. 30. – с. 119 – 124.
10. Кочергіна О. Регулювання питань антидемпінгу Генеральною угодою про тарифи і торгівлю // Право України. - 2002. - № 4. - С.144-147
11. Лукьяненко Д.Г. Міжнародна економічна інтеграція. - К.: ВІПОЛ, 1996, 358с.

12. Офіційний сайт Міністерства економіки України. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
13. Проблема антидемпінгових заходів проти української продукції за кордоном та захисту внутрішнього ринку України від недобросовісного імпорту // Організація Об'єднаних Націй в Україні – Режим доступу: <http://www.un.kiev.ua/esdp/disks/disk1/0102092ukr.html>
14. Статистична інформація. Антидемпінгові, спеціальні та антисубсидійні розслідування [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі. Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=48272
15. Статистична інформація. Зовнішня торгівля України товарами [Електронний ресурс]. - Офіційний сайт Держкомстату України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
16. Тертиця І. Демпінг у міжнародній торгівлі. Застосування процедур, закріплених нормами СОТ // Режим доступу: <http://www.asterslaw.com/news>
17. Фишер С., Дорнбуш Р., Шмалензи Р. Економіка: Пер. с англ. Со 2-го изд. – М.: «Дело ЛТД», 1993. – 864с.
18. Циганкова Т. М. Розвиток системи регулювання міжнародної торгівлі. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації. / Т.М. Циганкова. – К.: КНЕУ, 2001. – 501 с.
19. Чарлз В.П. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку // Пер. з англ. – К.: Основи, 2001. – 856 с.
20. Ющенко поставив захисту против хитрого зарубіжного демпинга // Газета 24. Режим доступу: <http://24.ua/news/show/id/40923.htm>
21. Янковський С.Т. Антидемпінгові розслідування // Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vdnuet/econ/2010_3/Jankov.pdf

